

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÁNDER EDE
SZEMLÉJE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VI., Gróf Zichy Jenő ucca 43.
Telefon: Aut. 271—35.

Előfizetési ára: Egész évre 20 P.
Piramis papíron 30 P.
Postatakpt. csekksz. sz. 16760

Sándor Pál és a majordomus.*

Még baráti részről is sok szemrehányást kaptam, hogy miért adtam helyet a „Szombat”-ban *Bettelheim Samu Sándor Pált* erősen támadó cikkének, holott Sándor Pálhoz hálás tisztelettel ragaszkodik a zsidóság legszélesebb rétege s minden rendű és rangú magyar polgár megbecsüléssel gondol a veterán politikusra. Szókimondó, bátor, önzetlen egyénisége előtt még politikai ellenfelei is meghajtják az elismerés zászlaját. Ezek közé tartozik e sorok írója, de még *Bettelheim Samu* is csak felekezeti szereplését támadja.

Sándor Pálnak egyéb közéleti szereplésével a „Szombat” nem foglalkozott és nem is óhajt foglalkozni. Viszont, ha felekezettel kapcsolatos kérdésekben szerepel a mi „számlánkra és veszélyünkre”, abból csaknem mindig baj támad. Kivételesen voltak *Sándor Pálnak* olyan felszólalásai is, amelyeket a felekezet hálával fogadott és osztatlan elismerésben részesített. Ezekkel szerezte meg példátlan népszerűségét, amelyet most helytelenül kamatoztat. Mert régen volt az, amikor *Sándor Pál* a felekezet érdekében és megelégedésére küzdött az élen halált-megvető bátorsággal, dicsőséggel és sikeresen.

Az utolsó években minden ilyfajta szereplése mögött kikandikál *Szabolcsi Lajos* egyénisége és sugalmazása. *Sándor „Jákob”* hangja mögött kiérzik *Szabolcsi „Ezsau”* keze, aki olyan majordomus - szerepet játszik *Sándor Pál* körül. *Sándor Pál* a katolikus vallás által is szentnek nyilvánított „*sancti Maccabei*” bátor, hősies utódja, kinek kardját sohasem marja a rozsdá és

*) A mult számból kimaradt.

ha a szükség parancsolja, Dávidként áll ki a Góliáttal szemben.

Viszont zsidó ügyekhez nem ért és a felekezetnek nemzetközi relációiba nincsen betekintése. Ilyen kérdésekben „majordomus”-ának tanácsára hallgat, aki részben maga sem érti a dolgokat, részben pedig elfogult. B. S. nem is Sándor Pált, hanem a majordomusát akarta támadni, mert csak rossz tanácsadói sugalmazásának lehet betudni, hogy elég gyakran időszerületlenül csörteti a kardját a mi bőrünkre.

A „sancti Maccabei” hősi halált haltak, mert a zsidók sohsem voltak gyávák és mindig vállalták a vértanuságot a Hazáért és a Vallásért, de az időszerületlen kardcsörtetés, mely mögött nincsen erő és hatalom, sohsem volt makkabeusi virtus. A zsidók sohse voltak gyávák és ezrével vállalták a vértanuságot és Echoddal. „Egyisten” felkiáltással lehették ki mártir lelküket. A spanyol inkvizíció idején sok százezer lépett a máglyára, korra és nemre való tekintet nélkül, rázendítettek az Uenu imára és elszenvették a tűzhalál minden kínját, de nem hagyták cserben a mózesi hitvallást. A középkor végével történt a mi közelünkben Bécsben mintegy 400 zsidó elbástyázta magát a templomban és kölcsönösen lemészárolta egymást. Legvégül maradt a pap, aki öngyilkosságot követett el. Fanatikus lelkesedéssel a legborzasztóbb halált választották és nem mondtak le az ősi Egyisten hitről. A zsidóság ősi tradíciója: türelemmel és imádsággal küzdeni az őket megillető jogokért és életlehetőségekért abban a meggyőződésben, hogy az Egyisten nem azért adta nekünk a Szentírást, hogy annak hívőit végképp elpusztulni hagyja. „Adonáj isch milchumu” Az Egyisten a mi harcosunk és mi hisszük és reméljük, hogy végül elérkezik egy olyan kor hajnala, amidőn Béke és Megértés fog uralkodni az emberek között.

Senki sem akarja bántani a kitűnő *Sándor Pált*, viszont joggal elvárjuk tőle, hogy szabadítsa fel magát kárt okozó tanácsadóinak befolyása alól és eressze szélnek az ő majordomusát. Sándor Pál már rég kiérdemelte helyét a zsidó felekezetű magyarok Pantheonjában és mi sajnálattal vesszük észre, hogy saját maga rombolja le nimbuszát és kényszerít bennünket, hogy vele szemben frontot alakítsunk.

Mi zsidók sajnos régóta ismerjük a majordomusi intézményt. A zsidó történelem legszomorúbb korszakában királyok gyengesége tenyésztette ki ezt a lópvirágot. Kevesen ismerik a történelem eme epizódját és a legtöbb művelt ember azt hiszi, hogy az első majordomus Pippin volt 714 -ben post, a Merowingek idejében. Az utolsó négy Merowing alatt valóságban a

majordomus uralkodott. A negyedik majordomus végképp likvidálta a merowing uralmat, új dinasztiaát alapított és felvette a III. Childerics nevet. Közvetlenül Nebukadnezár betörése előtt mintegy 2500 évvel ezelőtt az utolsó királyok már csak árnyékuralkodók voltak, valóságban olyan majordomus-féle uralkodott Judea felett. Ezekből a majordomusokból nem kérünk.

Dr. Kenéz-Kurländer Ede

Aki hitközségi tisztségét komolyan vette.

Irta: Dr. Richtmann Mózes

Schiller ismert mondása értelmében „az utókor nem jön koszorút a színész homlokára”. A magyar zsidó felekezeti utókor azonban, amely sok színészkedőt hajlandó Pantheonjában elhelyezni, sokszor hálátlan azokkal szemben is, akik megvesztegethetetlen igazságérzetükben gyűlöltek minden felekezeti-komédiázást és álarcoskodást. Hogy ez így van, arról meggyőződhattünk a múlt hetekben. Meghalt özv. dr. Schächter Miksáné és a felekezeti lapokban csupán egy-két sor jutott elhunyt férjének. Mily hálátlanság! Mert ha Schächter Miksa orvostudományi érdemeit el is homályosítaná az idő, felejthetetlennek kell maradnia zsidó közületi működésének többféle szempontból.

1917ben hunyt el 50 és egynéhány éves korában, de már 12 évvel előbb tüntetőleg lemondott a Pesti Izr. Hitközség képviselőtestületi tagságáról. Lemondó gesztusa kritika volt — ehhez hasonló eset Pesten nem igen fordult elő. Megtörtént már, hogy valaki leköszönt Pesten előjárói tisztségéről, mert kikeresztelkedett; előfordult, hogy egyeseket kerületi politikából kihagytak a képviselőtestületből; de az igazán páratlan dolog, hogy valaki annyira komolyan vegye képviselőtestületi tagságát, hogy még egy lemondó levél megírására vegyen magának fáradságot. De ő éppen azért mondott le, mert komolyan vette tisztségét, mert komolyan akart dolgozni igazán tiszta meggyőződése szerint a hitközség érdekében, de távozott, mert látta, hogy szava visszhang nélkül hangzik el.

A kilencvenes években történt az a feltűnő eset, hogy a képviselőtestület sablonosan lefolyó közgyűlésének unalmasságát egyszerre megzavarta egy fiatal egyetemi orvostanár az ő szakavatott s zsidó szellemmel telített felszólalásával. Akkor volt az, amikor Budapesten a hitoktatás szellemét a szabadkőművesi eszméket meg nem emésztettek akarták irányítani s a zsidóságot a kozmopolitizmus retortáján desztillált vizenyős erkölcsi tanításként szerették volna beadagoltatni; hogy ez a kozmopolitizmus a fórumon mint sovinizmus is megjelenhetett, az nem ellentét, mert mindkét szempont nagyon is könnyen összeegyeztethető volt a zsidóság elszíntelenítésének platformján. Schächterben az igazi természettudományi felfogás nagy zsidó tradicionális szeretettel egyesült és ezért a zsidó tradíció nevében megbélyegezte azt a szellemet, melynek furcsa megnyilatkozása vagy az volt, hogy a hittanórákból kiküszöbölték a hébert, vagy az, hogy az órákon fe-

detten fővel recitálták az imákat s a Tóra-részleteket, Bírálta a hitközség intézményeinek akkor igazán zsidótlan szellemét s a rabbiság működését. Türelmetlenül puritán ember volt, azért a legmakulatlanabb erkölcs magaslatán akarta látni a hitközség vezetőit és a rabbikat. Etekintetben nem ismert kiméletet és sohse tudta megbocsájtani dr. Kayserlingnek, a nagy történettudósnak, hogy egy tőzsdei árfolyam-hullámszólyan magával rántotta, hogy a közvélemény is tudomást szerzett róla. Felszólalásait erkölcsi pátoasz, igazi szellemesség, a lélek mélyéből fakadó keserű szatira, nagy zsidó szeretet s az elokvencia csodálatosan zamatos magyarsága — Tóth Béla azt írta róla, hogy összes ismerősei közül ő beszél a legszebben magyarul — jellemezte. Ő maga tradicionális életet élt, a szombat vallástudományi olvasmányoknak volt szánva, gyermekeihez állandóan héber oktatót tartott.

De akármit is beszélt Schächter a képviselőtestületi gyűlésen, nem volt hatása. Részben a közgyűlés tagjainak teljes közömbössége, részben különféle okokból eredő elfogultsága okozta ezt, de az a lehetetlen uzus is, hogy egy óriási hitközség költségvetési vitáját ugy folytatják le két óra alatt, mint egy családi részvénytársaság formális közgyűlését és így csak hódolatnyilvánításokra jut idő.

Schächter elkedvtelenedett, lemondott és hallgatott.

Még egyszer lépett a nyilvánosság elé, amikor a Rombach-utcai templom rabbi-állásának betöltéséről volt szó 1907-ben. A rabbi választás előzményei és lefolyása rendkívül bántották becsületérzését, ellen-akciót szervezett, peticionált — de mindez nem használt. Az egész ügy lefolyásának pártatlan leírását majd husz-harminc év múlva eszközölheti egy kutató. De egy kirívó dolgot meg lehet már most is jegyezni. Akkoriban adták ki a jelszót, hogy a Rombach utcai templomban nem kell budapesti szeminaristát megválasztani, ez a szempont diadalra is jutott és ebben nagy része volt dr. Mezey Ferencnek, aki már akkor a Rabbiszeminárium kurátoriumának hangadó egyénisége volt. Politika volt-e vagy meggyőződés volt-e ez a bifurkáló eljárás, nemtudni, de a kétféle igazság kényelmes elvével Schächter nem tudott soha megbarátkozni.

Az öregektől elfordult és az ifjuság mozgalmától várta a zsidó élet jobbrafordulását. Résztvett a Magyar Zsidó Ifjak Egyesülete alapításában és Chanuka-estélyeit az ő közreműködése tette felejtethetlenné. Egy ilyen előadáson mondotta, hogy nem rokonszenvezik a párbajjellenes mozgalommal, mert a párbaj az egyetlen alkalom, amikor a zsidó csak e g y e l l e n f é l l e l áll szemben s egyenlő fegyverek mérkőznek. Az aktív zsidó ifjuság nagyrésze később cionista lett, Schächter ugyan nem lépett be cionista szervezetbe, de szeretettel nézte a fiatalok lelkesedését és az ifjuság lapját, amely az akkor már erős felekezeti orgánummal szemben ellenzéki szerepre vállalkozott, a „Zsidó Néplap”-ot anyagilag és szellemileg támogatta. Mert nézete szerint egészséges zsidó közélet nem lehetséges független sajtóbeli ellenőrzés és bírálat nélkül.

A háboruban mint egy kórház vezetője rendkívül nemes tevékenységet fejtett ki. Utolsó nyilvános zsidó szereplése 1916 első hetében volt, amikor barátját dr. Schwarcz Arthur egyetemi tanárt búcsúztatta. A neves ideggyógyász egész családja ki volt térve. Temetésére felvonult az egész tudományos világ, természetesen sok kitért is. A rabbi professzori beszédet mondott és utána Schächter professzor megrázó erejű beszédet tartott. A hallgatók egy része természetesen nem szívesen figyelt oda, de a beszéd egyenesen lebilincselte őket. „Mechilovul /azaz bocsánatkéréssel/ kezdte ősrégi szokás szerint. Megrajzolta az elhunyt egyéniségét; megemlítette, hogy a halotthamvasztás kérdéséről sokat vitatkoztak: az oxfordi zsidó temetőben, amelyből botanikus kert lett, együtt elmélkedtek a zsidó kegyeletről és a hamvakból kicsirázó életről s amikor Tisabeav estéjén elmentek együtt a londoni nagy templomba, reflexiókat fűzött a zsidóságnak a

halállal dacoló életéhez. Amikor Schächter befejezte héberül, a Biblia szavaival: „Porból lettél, porrá leszel” — a hatás leírhatatlan volt.

/A beszédet egyébiránt a „Pester Lloyd” közölte, egy hétre rá, hogy karácsonyi számában olvasható volt egy gyönyörű vezércikk, amelyben mint „az ünnepek ünnepét”, mint az „abszolút ünnepet” dicsőítette a karácsonyt — Alexander Bernát./

És egy csodálatos megjegyzését elevenitem fel kegyeletes szívvvel. 1911 februárjában felkerestem anyám gyógyíthatatlan sebével. Megvizsgálta a beteget, vigasztalta, azután úgy nézett reám, hogy fölöslegessé vált minden kérdezősködés, kikisért az előszobába, feladta a télikabátomat és amikor én szabadkoztam, azt mondta nekem résztvevőleg, de határozott hangon: „Kérem, ez az én jogom”. /Nem kötelességet mondott, hanem jogot!./

Ez volt Schächter; „mikor jön más hasonló!”

*

Ez a kivételes ember jórészt negatív kritikában juttatta érvényre az ő nagy zsidó szeretetét. De ha igaz, hogy igazán halhatatlan ember az, akinek sorsa az egyéni keretet túllépi és általános tipussá finomodik, akkor Schächter Miksa nem halt meg, mert az ő egykori „tündöklő izoláltsága” — rávilágít még most is a pesti zsidó közélet sok visszásságára. Azt olvasom a „Szombat” -ban, hogy a hitközség alapszabály-módosításra s átszervezésre készül és így nemcsak özvegye elhunytával kapcsolatban kell Schächter Miksáról beszélni, hanem mint most is élő tanulságos példáról. Ennek részletesebb kifejtésére nem elegendő egy rövid cikk és így Schächterrel kapcsolatban csak egy pár aforisztikus megállapítást kell tenni.

1./ Amíg a hitközség nem hozza be a proporcionális, lajstromos választást s így egy plusz-szavazat is eldöntheti a hitközség vezetésének irányát, addig felelőtlenül hangzó beszéd lesz még a legkomolyabb kritika is és a hitközségi tagok nagyrésze úgy tekinti majd a hitközséget, mint felekezeti adóhivatalt: addig egy Schächter csak izolált egyén lehet, nem pedig egy felelősséget érző csoport vezetője.

2./ Szakitani kell azzal a szokással, hogy a hitközség milliós költségvetését két óra alatt letárgyalják, mert hátha akadnak Schächter Miksa után is, akik alaposan hozzá akarnak szólni, már pedig a mai viszonyok mellett fizikai lehetetlenség ilyen beszéd elmondása.

3./ A képviselőtestületnek kinevezett tagokkal való tervezett kibővítéséről lehet vitatkozni, de, ha behozzák ezt az antidemokratikus intézkedést, akkor a kinevezendők megválasztásánál legalább a zsidó szempont, a zsidó érték legyen az egyedüli irányadó, mert hátha ilyen módon jutnak be független férfiak, akiknek nem kell választási kotériákra tekintettel lenniök nézetük nyilvánításánál.

*

Az új hitközségi reorganizációnak célja csak az lehet, hogy az eljövendő Schächter Miksák izoláltsága megszűnjön, tevékenységük pozitív irányba terelődjék, különben a reform csak formális lesz, nem pedig új életet formáló, amint ezt Schächter Miksának, minden ismerőse előtt fénylő és áldott emléke kívánja.

NEIGER J.

rituális konyhája világmárka

ALAPITVA 1887.

A súlyos gazdasági helyzetre való tekintettel árainkat rendkívüli módon leszállítottuk

Palesztinai kóser borok állandóan raktáron.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 4.

Ki az a Georg Karesky?

Mit mondanak Kareskyről az ellenfelei?

Beszélgetés dr. Patai Józseffel

Abból az alkalomból, hogy Direktor Georg Karesky, a berlini hitközség nagytekintélyű elnöke a magyar zsidó pro Palesztina Szövetségnek meghívására Budapestre jön előadást tartani, kérdést intéztünk dr. Patai Józsefhez, a „*Múlt és Jövő*” illusztris szerkesztőjéhez, adjon felvilágosítást a „*Szombat*” olvasói számára Karesky személyére és működésére vonatkozólag. Dr. Patai József, aki mint a pro Palesztina ügyvezető elnöke legutóbbi berlini tartózkodása alkalmával Karesky elnököt budapesti előadására invitálta, készséggel állott a „*Szombat*” rendelkezésére és a következő érdekes adatokat mondotta el a nagyhirű berlini elnökről:

— Hogy Kareskyről mit tartanak a hívei, arról felesleges beszélni. Hiszen azért választották meg, mert benne összpontosult minden bizalmuk. Sokkal jellemzőbb az, ahogy ellenfelei beszélnek Kareskyről. Tudni kell, hogy Berlinben nem az egy-párt rendszer uralkodik, hanem részt vesz a hitközség kormányzásában minden pártnak a képviselője. És így az összesség viseli a felelősséget mindenért. Lajstromos választási rendszer van és így például most, hogy liberális többség jött a hitközségbe, azért továbbra is megtartja pozícióját az a 28.000 választó, aki a Volkspartai utján Kareskyre szavazott. De a liberálisok is elismerik, hogy a berlini hitközség „*Karesky korszaka*” a zsidó élet felvirágzását, a hitközség tekintélyének emelését, az intézmények megerősödését jelenti. Karesky alatt az új zsidó intézmények egész sorozata keletkezett. Kulturális téren új iskolákat épített, új templomokat emelt, új népotthonokat létesített, kurzusokat az élő héber nyelv tanítására, a zsidó ifjuságnak sportpályákat, sportclubokat, tornacsarnokokat adott. Az egyetemes zsidó célokra is jelentős összegeket szánt, Százezer példányban adja a pompás tartalmu *Gemeindeblattot* a híveknek, nagy zsidó művek kiadását tette lehetővé és támogatót mindent, ami zsidó kulturát jelent. Amellett gazdasági téren óriási programot adott a berlini hitközségnek. A hitközségi kölcsönpénztár utján segítette a kisiparosokat, kiskereskedőket, a hitközségi munkaközvetítő utján sokezer munkanélkülit és állástalant juttatott kenyérhez, a kisexistenciák egész tömegét segítette a legnagyobb szük-

ség idején. Itt jutott ellentétbe a liberálisok vezéreivel, a nagy berlini áruházak tulajdonosaival, akiknek az a felfogásuk, hogy a hitközség gazdasági problémákkal, kisexistenciák teremtésével ne foglalkozzék, hanem csupán csak templomokkal és a rituáliákkal, amikre viszont a liberálisoknak tulajdonképen semmi szükségük nincsen. De a liberálisok is elismerik, hogy *Karesky nagy koncepcióju férfiú, akit az ellenfeleknek is tisztelniök kell.* És elismerik azt is, hogy *Karesky a hitközségi jótékonyságot kiemelte az alamizsnaosztás alacsonyságából magasabbrendű szociális munkának eszmevilágába.* Legutóbb például elrendelte, hogy az összes zsidó iskolák termei este 6 -tól 10 -ig nyitva legyenek és melegség és tea és előadások és sportalkalmak várják azokat a zsidókat, akiknek nincs módjukban otthon fűtött szobában tölteni az estéjüket. Amellett kiemelte, hogy az előadások mindenütt zsidó tartalmuak legyenek. Ezek az esti összejövetelek nem szegénytámogatás jellegével bírnak, hanem testvéries vendéglátással fogadja itt a hitközség a nagy város minden részében tagjait és ezzel enyhíti széles köröknek kétségbeesett hangulatát.

Alkalom volt több liberális vezető férfiúval beszélni. Valamennyien a legnagyobb elismeréssel szóltak Kareskyről, aki különben — és ezt budapesti előadásával kapcsolatban mondom, *a legnagyobb szónokok egyike.* Budapesten persze nem politikáról fog szólni, hanem a zsidóság legaktuálisabb problémáiról.

A Szentegylet közgyűlése

Krammer Miksa elnökhelyettes megnyitója után *Endrei Henrik dr.* igazgató felolvasta *Adler Gyula* lemondó levelét melyben előrehaladott korára való tekintettel bejelenti, hogy nincsen módjában az elnöki tisztség terheit tovább viselni, azonban igéri, hogy ezentul is minden erejét a Chevra szent céljaira fogja fordítani. *Dr. Dési Géza* gyönyörű szép beszédben méltatta a Chevra magasztos céljait, megemlékezett a távozó elnök hervadhatatlan érdemeiről és érzésteli szavakkal méltatta *Krammer Miksa* és *dr. Endrei Henrik* rátermettséget. *Dr. Hevesi Simon* vezető főrabbi szintén megemlékezett a távozó elnök érdemeiről és méltatta az elnökhelyettes egyéniségét, majd tolmácsolta a rabbiság áldását a Chevra vezetőségére és annak intézményeire. A hitközség nevében *Stern Samu* szólalt fel és megemlékezett a most életbelépett nyugdíj-intézetéről, melyet a Chevra a hitközséggel kap-

csolatosan létesített. Stern elnök arról is megemlékezett, hogy a Szentegylet négy előljárója mos érkezett tiz éves munkásságának évfordulójához és meleg szavakkal emlékezett meg *dr. Endrei Henrik* igazgató belső lelkeséggel végzett munkájáról. Ezután *Wertheimer Adolf*, a Kereskedelmi Bank ügyvezető igazgatója magas színvonalon álló beszédben a napokban elhunyt *Straus Nathan-ról* emlékezett meg, aki a jótékonyág terén uttörő munkát végzett és alkotásaival és alapítványaival a szenvedő emberiség javára nevét megörökítette a zsidóság nagyobb dicsőségére. Különösen a közegészségügy feljavítása érdekében kifejtett munkássága páratlanul áll az emberiség történetében. Indítványára a közgyűlés *Straus Nathan* emlékét jegyzőkönyvileg örökítette meg.

Dr. Endrei Henrik igazgató előterjesztette az előljáróság indítványát, hogy *Adler Gyula* elnök lemondását sajnálattal vegyék tudomásul azzal, hogy a közgyűlés válassza meg a lemondó elnököt a Szentegylet diszelnökének. Az előljáróság továbbá azt indítványozza, hogy a közgyűlés a folyó évben ne válasszon új elnököt és hogy az elnöki teendők végzésével bizzák meg *Krammer Miksa* elnökhelyettest. A közgyűlés lelkes egyhangúsággal fogadta el az előljáróság indítványát.

Krammer Miksa elnökhelyettes az előljáróság nevében megköszönte a bizalmat és kiemelte, hogy a Chevra az utolsó tiz évben több és eredményesebb munkát végzett, mint annakelőtte évtizedeken át. Kiemelte továbbá *Eisnmann Gyula* és *Porges* előljárók áldozatkészségét. Ez és *dr. Endrei* nagy munkateljesítménye magyarázzák a nagy eredményt.

Arányi Ignác kir. tan. alelnök a maga nevében is megköszönte a vele szemben megnyilvánult bizalmat és dicséretet és most is csak azt hangoztatta, amit tiz évvel ezelőtt első beszédében elmondott, mikor megválasztották előljárónak, hogy ő nem akar egyéb lenni, mint a Chevrának egyszerű téglahordója.

Ezután *dr. Endrei Henrik* előterjesztette a múlt évi zárszámadást és a folyó évi előirányzatot, mely hangosan hirdeti a Chevra fejlődését és izmosodását. Mikor a mostani rezsím életbe lépett, még kevés volt az aggok és betegek száma, addig ma önérettel hivatkozhatik arra, hogy 220 aggról és 170 gyógyíthatatlan betegről gondoskodik a Szentegylet. Ennek dacára sikerült a pénzügyi egyensúlyt fenntartani és az előirányzott deficit nem nagyobb, mint 120.000 pengő. A közgyűlés örömmel vette tudomásul a jelentést, megadta a felmentvényt és egyhangulag elfogadta az összes indítványokat. A vezetőség éltetésével véget ért a közgyűlés.

K. D.

Ujvári Péter halálára

A zsidó közéletnek, a magyar irodalomnak és publicisztikának mélységes gyásza van: *meghalt Ujvári Péter*. Törékeny alakját, viaszszárga arcát nem látjuk többé. Nem nézünk fáradt szemébe, amelyből hol fanatikus tűz, hol pedig fajtájára jellemző mélységes szomorúság áradt. *Anakronizmus volt, ahogy meggörnyedten könyvekkel a hóna alatt végigment a pesti utcán. Anakronizmus volt az ideálmusa, a tisztasága, a hite*. A konjunkturák és csődök, a máról-holnapra való meggazdagodás, a cinizmus és hitetlenség világában úgy élt itt, mint az örök idegen. Ide oda vetette a sorsa, de *Ujvári Péter* mindig egyformán szegény volt, mindig szerzetesi szegénységben élt és *sohasem tudta megérteni azokat, akik a lelkiismeretesség és a becsületesség „ballasztját” félredobva a boldogulás simább, zökkenőktől mentesebb utjait választották*. Vagy ha meg is tudta érteni — hiszen filozofus volt *Ujvári Péter* — követni *sohasem tudta őket*.

Tavaly halt meg Franz Rosenzweig, aki kortársa és sorstársa volt *Ujvári Péternek*. Sorstársa a betegségben, a szenvedésben, a lelkitisztaságban, a fanatizmusban. *Rosenzweig* is tragikus körülmények között folytatta munkáját utolsó szív-dobbanásáig. És *Rosenzweig* sirjánál senki sem mondott halottibeszédet, csak az elhunyt egykori munkatársa Martin Buber olvasta fel a sirnál Ászáf zsoltárát „*a töprengő lélek boldog megnyugvásáról*”.

„*Mert megirigyeltem a kevélykedőket, amikor a gonoszok jólétét láttam*” Így énekel a zsoltár a tiszta emberről, aki a bűnösök jólétének megirigyelésével megrendül Isten hitében, később azonban boldogsággal tölti el annak felismerése, hogy a bűnösöket végül is megsemmisíti az Ur, a tiszta embereket pedig megtartja közelségében. *Enyésszen bár el testem és szívem, szívem sziklája és osztályrészem Isten marad örökre.*”

Ujvári Péter is azt vallotta, amit a zsoltáros „*Enyésszen bár el testem és szívem . . .*” Betegségek marták *Ujvári Péter* törékeny testét: az író több mint husz évig szenvedett súlyos, menthetetlen gyomorbajával. Öt ízben végeztek műtétet rajta s a legutóbbi operációt a zsidó kórházban néhány nappal ezelőtt hajtott végre Fischer tanár. Néhány napig vivódott *Ujvári Péter* a halállal, azután átadta lelkét az Örökkévalónak.

Papnak készült — mielőtt azonban befejezte volna tanulmányait a Budapesti Rabbiképző szemináriumban, már egymásután jelentek meg novellái, amelyekkel keresztül a közönség csakhamar megismerte *Ujvári Péter* nevét és tehetségét. *Ujvári Péter* író lett. Kristálytisztá magyar nyelven írt, de témáit mindig a zsidó históriából merítette s bölcsessége, filozófiája a Biblia tiszta igazságainak mély talajában gyökeredzett. Gondolkodásában, szellemében nyugat-európai, nyelvében magyar, érzésében zsidó volt *Ujvári Péter*.

Szegeden ujságíróskodott évekig. Együttműködött a magyar publicisztika legmarkánsabb alakjaival. Később Budapestre került, napilapok vezércikk írója lett. Közben pedig írta regényeit az „*Uj keresztényt*”, a „*Tüzisteneket*”, a „*Földanyánk lovagjait*”, az „*Astarte templomát*”, „*A cédrusfa daliáját*” és a többit. A háboru után néhány évig Erdélyben, majd a Felvidéken élt. Négy évvel ezelőtt visszakért Budapestre, megszerkesztette a „*Magyar Zsidó Lexikon*”-t és a „*Zsidó Hősihalottak Lexikon*”-ját. Élete utolsó pillanatáig tele volt munkakedvvel. Sok beváltatlan tervét hiúsította meg a halál.

62 éves volt. Özvegye és három árvája gyászolja.

Olvasom, . . . nem olvasom . . .

Olvasom

Az „Országos Egyetértés” felgöngyölíti azt a kérdést, hogy mi is az az úgynevezett Magyar Zsidó Unió, mi ennek az egyesülésnek a célja, kik a tagjai és mi a szervezete. Ez a kérdés csak azért nem izgatja a zsidó felekezet tagjait, mert bizonyos apátia üli meg a kedélyeket és nem firtatják tovább azt, amit nem értenek. A Magyar Zsidó Unió ismert megnyilatkozását, mely a külföldi zsidóságnál olyan nagy reszenzust okozott, ezidő szerint nem óhajtom kimerítően taglalni, mennyiben volt jó és helyes, minő hatást idézett elő és nem okozott-e több kárt, mint hasznot. Eljön annak még az ideje, mikor oknyomozólag ki fogják deríteni az összes közrejátszó mellék - körülményeket, de azt kénytelen vagyok leszögezni, hogy magam sem tudom pontosan körülírni, hogy mi is az a „Magyar Zsidó Unió”, holott — azt hiszem — nem tartozom a felekezeti ügyekben járatlanok közé. És, ha *Frankl Adolf* felsőházi tag ezidő szerint nem tartja helyénvalónak annak hangoztatását, mégis kétségtelen, hogy az orth. zsidó magyarok minden hiresztelés ellenére sem léptek be a Magyar Zsidó Unióba.

Nem olvasom

A hitközségi ellenzék küldöttségben kereste fel az elnököt. A beszélgetés során az elnök megkérdezte a küldöttség vezetőjét, hogy mondja el, mit sérelmez az ellenzék és mit kifogásolnak szemben a mostani vezetőséggel. A szónok erre előadta, hogy vannak az elüljárók közt olyanok, akik nem tartják meg a 613 parancsolatot. Az elnök szelid gúnnyal megkérdezte a szónokot vajjon ő saját személyében pontosan megtartja-e a 613 minden egyes parancsolatát. A válasz kurtán - furcsán így hangzott: „*Én nem tartom be, de mi azt kívánjuk, hogy az elüljárók betartsák.*”

Olvasom

Az ismert *dr. Friedmann Ignác* következőképp emlékezett meg a most elhunyt Lord Melchett-ről: „*Lord Melchett sohasem engedte szembeállítani egymással a cionizmust és a hazafiságot. A legelső angol államférfiak egyike, az angol király lordja a legexponáltabb cionista volt. Amikor a Jewish Agency zürichi kongresszusán vele együtt voltunk és ott értesültünk az itthoni magyar izraelita hazafiak hirlapi támadó cikkeiről, Lord Melchett az őt is bántó támadáson lelke egész hevével felháborodva fel akart szólalni és az egész világ zsidó nyilvánossága előtt akarta visszautasítani Sándor Pálék támadását. Csak a*

mi kérésünkre állt el a szándékától. De tiltakozva jelentette ki, hogy az ő hazafiságát nem Sándor Pál fogja eldönteni, azt az angol király ismerte el, amikor lordnak és miniszternek nevezte ki. A cionizmus összességét avatta benne lorddá az angol király."

Olvasom

Dr. Szabolcsi Lajos lapjában új rovatot nyitott „Az Egyenlőség közgazdasága” címen. Hogy a 49 éves Egyenlőség a IV.-ik évében járó Szombatot utánozza ez ellen nem emelek kifogást. De a beköszöntőben Szabolcsi Lajos azt adja tudtul az olvasóknak, hogy minden konkrét közgazdasági vonatkozású kérdésben is készséggel nyújt felvilágosítást. Ezekre a felvilágosításokra kíváncsian várok és szeretném tudni, hogy Szabolcsi Lajos közgazdasági tudományát hol szerezte. Vajjon hol kapott közgazdasági tudományokból morénut, hogy a jövőben már mint tanító akar szerepelni.

Nem olvasom

A községi választások alatt sok szó esett arról, hogy az egyik listán szereplő kitért zsidóval szemben éles frontot alakítottak a zsidóvallású polgárok, amíg ugyanakkor a többi listákon szereplő kitért zsidó városatya jelöltekkel szemben nem nyilvánult meg semmiféle ellenszenv.

Az érdekes jelenséget a következő példával lehet megmagyarázni: A váradi zsidók mindig bizonyos elnézéssel viseltettek a

kitért zsidókkal szemben, a társadalmi és gazdasági összeköttetésüket sem szakították meg. Történt azonban, hogy az egyik kitért zsidó már a kitérése után következő Urnapon a körmenetben a baldachint vitte, hogy ezzel is demonstrálja hamisítatlan kereszténységét. Ennek a kitért zsidónak nem tudta k Váradon megbocsátani. Az illető városatya jelölt kitérése óta túl hangosan keresztény és úgy látszik a pesti zsidó választó polgárok sem tudják „megbocsájtani a baldachint."

Nem olvasom

A berlini Staatsoper híres baritonistája Golland a Mult és Jövő kulturdélutánján vendégszerepelt. Ez alkalommal vacsorát rendezett tiszteletére dr. Patai József, melynek folyamán megkérdeztem a kitünő vendégművészt, vajjon ismeri-e Rabb. dr. Joachim Prinzet. Iso Golland csaknem ugyanazon szavakkal válaszolt mikkel a Szombat mult száma jellemezte Prinz egyéniségét és rendkívüli szónoki képességét. A tanítványai istenitik és a színművészek irigykedve figyelik előadási készségét.

Olvasom

Az „Egyenlőség” a legprimitívebb kollegialitást megsértő és durva hangon megtámadja a „Zsidó Ujság” című lapot, mert bátor volt Sándor Pált kritizálni. Sándor Pálnak természetesen szabad a Parlamentben és azon kívül mindenkit és mindent a legélesebben megtámadni, viszont Sándor Pált, az „Egyen-

lőség" háziszentjét nem szabad bántani. Az „Egyenlőség” ezt istenkáromlásnak minősíti. Ebből kifolyólag nagy affér támadt és az orthodoxok gyűlésén az „Egyenlőség” támadását szóvátették, azt visszautasították és bizalmuknak adtak kifejezést a „Zsidó Ujság” szerkesztője iránt. Hogy a fent említett gyűlés lefolyásáról és az Egyenlőség eljárásának megbélyegzéséről a Zsidó Ujságban egy sort sem olvashatni, ez ismét az orthodoxoknál uralkodó sajátos viszonyoknak tudható be. Nekem ebben az ügyben csak egy kérdésem van: miért támadta meg az Egyenlőség a jámbor és bajvívásra fel nem vértezett fiatal kollégát és miért nem támadta meg e helyett Bettelheim Samut és e lapok szerkesztőjét? Bettelheim Samu finomabb stílussal, de nem kevésbé élesen támadta Sándor Pált a felekezeti életben való szerepléséért. Ugy szintén e sorok írója a Szombat mai számában cikket ír e kérdésben, mely minden félelem nélkül hirdeti, hogy ha szükségesnek látja Sándor Pállal szemben is elmondja az igazságot. Mi ketten, e sorok írója és B. S. rendelkezésére állunk az Egyenlőségnek, ha kell, akár „Uhácius ágyúkkal” is; velünk álljon ki a porondra, nem pedig a Zsidó Ujság jámbor orthodox szerkesztőjével.

Nem olvasom

Hónapokkal ezelőtt felhívtam a hitközség vezetőinek figyelmét azokra az anomaliákra, amelyek rituális szempontból

az egyes intézményeknél kifogásolhatók. Akkoriban arról volt szó, hogy Fischer Benjámín ellenőrzési akcióját az intézményekre is kiterjeszti. Közben múltak a hónapok és eddig semmiféle jel nem tanúsítja, hogy megfelelő intézkedéseket léptettek volna életbe. Ismételten felhívom a vezetőség figyelmét, nevezetesen és személyeikben Stern Samu elnök, dr. Hajdu Marcel szertartási előljáró, Eppler Sándor főtitkár, Fischer Benjámín kassuz-rabbi urakat: ez a kérdés annyira égetően sürgős és hangosan kiabál orvoslás iránt, hogy az intézkedéseket elodázni nem lehet azzal a jelszóval: „Majd a választások után . . . !”

Amennyiben jelen felszólalásom nem vezetne eredményre, úgy kénytelen leszek — ha nem is szívesen — a nyilvánosság előtt a bajokat feltárni.

Olvasom

hogy a debreceni statusquo-hitközség elhatározta, hogy a tisztviselők fizetését 10 %-al le fogja szállítani. Nagyon szomorú, hogy egy előkelő hitközség a nyomasztó viszonyok hatása alatt kénytelen ezen végső eszközhöz fordulni, de mindenáron ki akarták kerülni a deficit növelését. A gazdasági helyzet olyan szomorú, a keresetőségi esélyek folyton ritkulnak, kereskedelem, ipar és földművelés mindenütt pang: ez magyarázza és megérteti velünk a debreceni hitközség sajnálatos elhatározását.

ANGOL, FRANCIA URIDIVAT,
FEHÉRNEMŰ ÉS KALAP-
KÜLÖNLEGESSÉGEK

SCHULZER és SCHWIMMER

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 47.

TELEFON: 145-99.

HIREK

Helyreigazítás. A Szombat legutolsó számában egy kellemetlen és értelemzavaró tördelési hiba fordult elő „Hajdu Marcel levele” című cikkben. A legalsó sor legfelülre került és helyesen a következőkép hangzott a mondat: „A fiatal rabbi tudjon maga diszertálni, prelegálni, mifelénk ezt úgy mondják: „Mechadesch chidüschin Beajrajszu”. Azonban a komoly zsidó tudást nem lehet homopatikus adagolásban megszerezni, csak rajongó lelkesedéssel és kitartó szorgalommal lehet célt érni.”

A Józsefvárosi Izr. Nőegylet 345 gyermeket ruházott fel. Most fejezi be ezidei nagy felruházó akcióját a Józsefvárosi Izr. Nőegylet, amely az idén fokozott módon dolgozik az általános nyomor enyhítésére. Dr. Hajdu Marcelné elnöknővel az élén a nőegylet lelkes hölgygárdája végezte a józsefvárosi szegény izr. gyermekek felruházását és eddig 345 szegény gyermeket látott el a Józsefv. izr. nőegylet cipővel, ruhával, télikabáttal és mindenféle fehérneművel. Fokozott tevékenységet fejt ki a józsefvárosi izr. nőegylet az idén népkonyhájában is és tekintettel a nagy téli nyomorra, a naponként kiszolgáltatót ingyen-ebédek számát 150-ről 200-ra emelte fel. A népkonyha vezetésével dr. Hajdu Marcelné elnöknő mellett Zimmermann Dezsőné alelnöknő fejt ki önfeláldozó tevékenységet.

A IX. izr. község kerület jelentése 1930. évi működéséről erősen dicséri dr. Winkler Ernő nagykanizsai főrabbi szakavatott tollát. A jelentése felöleli az összes zsidó eseményeket és meghatározó szavakkal emlékezik meg Szovjet-Oroszországban nyomorgó hittestvéreinkről.

A nagy Pesti Izr. Hitközség költségvetésében sajnosan nélkülöztem egy tételt, mely a mostoha viszonyok folytán lehetett volna hármily csekély, mégis tanúságot tett volna, hogy a mi Elöljáróságunk nem nézi közönyös szemmel, hogy mi történik Oroszországban a zsidóság és a zsidó vallással szemben. A jelentés nagy hozzáértéssel foglalkozik a felekezeti élet benső ügyeivel és sok új eszmét vet a köztudatba, mellyel foglalkozni kell. Élesen rámutat arra a körülményre, hogy a kultuskormány a felekezetet mostoha bánásmódban részesíti. A jelentés elárulja, hogy a főrabbi urnak még sok mondanivalója van, melyet egy rövid jelentésbe nem tudott beleszorítani.

A Mult és Jövő kulturestje. E hó 11-én tartotta a Mult és Jövő ez évadban második kulturestjét, melyen Iso Golland a berlini állami Operaház kiváló baritonja mutatkozott be a pesti közönségnek. A nagyszerű művész itt is beigazolta berlini nagy sikerének titkát, mert tenorális színezetű, gördülékeny baritonjával bámulatos könnyedséggel bánik, harsogó fortéi, finom pianói, előadásának színesége, nagyszerű színjátzó készsége a pesti közönségnél sem tévesztették el hatásukat. Minden száma után tomboló lelkesedéssel ünnepelték. Az est másik érdekessége N. Kelen Olga bemutatkozása volt. A frappáns megjelenésű koloratur énekesnő először egy héber yigdalt énekelt Wehner orgona és Revere hárfakíséretével, majd Eisler Pállal a Rigoletto II. felvonásbeli nagy duettjét. Kiegyenlített, meleg, nagyfényű hangja szépen szólaltatta meg az áriák minden szépségét, csillogó magassága, lehellet-szerű pianói kiválóan érvényesültek az orgona és hárfa színes kíséretében. Koloraturája gördülékeny, intonálása mindig tiszta, muzikalitása fölényes, staccato kemények, biztosak. A zsufolt ház közönsége meleg szeretettel fogadta, számai után szünni nem akaró tapsokkal ünne-

MEG VAN ELÉGEDVE

*azzal a teakeveréssel, amelyet jelenleg fogyaszt?
Megfelel-e teljesen az izlésének, helyesen készíti-e el
a teát?*

Milyen hozzávalót használ?

*Szeretnénk ezekben a kérdésekben Önnek segítségére
lenni. Személyzetünk szakszerű felvilágosítást
nyújt, hiszen cégünk*

Tea Speciálüzlet

Meinl Gyula

pelte a kitünő új énekesnőt, aki azonban ráadást nem adhatott, mert át kellett adnia helyét a pódiumon az est többi szereplőinek R. Albert Erzsinek, Chumeknek, Sara Thomasoffnak, Torday Juditnak, akik ismert művészetük teljességével szolgáltak rá nagy sikerükre.

A VIII. - IX. ker. Izr. Nőegylet népkonyháján étkező szegény gyermekeknek nagy örömben volt részük múlt vasárnap délelőtt. Ugyanis dr. Zahler Emilné társelnökön közbenjárására és kérésére Lakner Arthur igazgató vendégül látta a Royal Apollóban levő gyermekszínházában a gyermekszereget. 50 szegény árva iskolásgyermek élvezte teljesen ingyen Lakner bácsi vendégszeretetét és gyönyörködött a mindvégig lebilineselő, rendkívüli érdekes és értékes előadásban. A szegény gyermekek öröme leírhatatlan volt és a tanulságos előadás nemesak élvezetet okozott, hanem oktató és lélek-nemesítő hatást is váltott ki.

Esküvő. Január 6 -án nagy és díszes közönség jelenlétében esküdött örök hűséget Elek Sándor Kaba Évának. A szertartást az orthodox hitközség két rabbija Suszmann és Steif végezték, majd az esküvőt követő lakomán a VII. kerület templom körzet rabbija dr. Schwarcz Benjámint köszöntötte az új párt és az örömszülőket. Az esküvőn úgy az orthodox mint a neolog hitközségnek és mind-

két hitközség intézményeinek vezetői nagy számban voltak jelen, mert a vőlegény atyja Elek Artur, a Bethlen téri templomegylet egyik elnöke, míg a menyasszony családja, mint Deutsch Vilmos, Dános László és Fejér Lajos kormányfőtanácsosok az orthodox hitközségnek hű és tekintélyes tagjai. Így fest nálunk valóságban a kettős felekezet teóriája.

A Chevra közgyűlésén jelen voltak: Stern Samu, Glückstahl Samu, Halász Manó, Dési Géza, dr. Grauer Vilmos, dr. Kecskeméti Adolf, Eisnmann Gyula, Vértés Emil, Wertheimer Adolf, dr. Patai Samu, Dinner A. Emil, dr. Steiner Gyula, Kardos Arthur, Guttmann Mór, Zimmermann Dezső, dr. Blum Ödön, Eichbaum Mór, Krakauer Samu, Varjas Pál, Wertheimer Soma, Kovács Hermann és Wertheimer Lajos stb. stb.

Ujvári Péter temetése. Eltemették Ujvári Pétert. Derült, napfényes, téli napon rokonok, tisztelők és ismerősök kísérték utolsó útjára a magyar - zsidó széppróza egyik legnagyobb mesterét. A mindig halk, visszavonuló Ujvári Péter bizonyára szerényen tiltakozott volna a zaj és forgolódás ellen személye körül. Ő, a mindig szerény, most dízsirhelyet kapott. (Bár életében ültették volna a rendes megélhetés díszhelyére!) Méltatták szép beszédekben az érdemeit és be-

széltek róla. (Bár érte beszéltek volna, amíg élt és a betegséggel és a nyomorúsággal küzdött.) Most beszélnek, hogy a Hitközség az épülő Kulturházban elhelyezendő könyvtár élére akarta volna állítani. Igaz e, nem e, ki tudja! A szerény, halk, megértő *Ujvári* a másvilágra távozott a megtiszteltetés előtt.

A temetés szép és megható volt. Dr. *Fischer Gyula* főrabbi közvetlen szavakban méltatta a kiváló író érdemeit. Az újságírórend nevében *Valikovszky Károly* a Hitközség részéről *dr. Grauer Vilmos*,

az Imit képviselőjében *dr. Patai József*, a barátok nevében *Peterdi Andor* búcsúztatták a nagy halottat. A temetésen jelen voltak többek közt *Csergő Hugó*, *Faragó Miklós*, *Szirmai István*, *Holder József*, *dr. Molnár Ernő*, *Vér Andor*, *Sipos Iván*, *Erdei Viktor*, *Bokros Dezső*, *Sas László*, *dr. Osztern Lipót*, *Bettelheim Samu*, *Bródy László*, *dr. Schönfeld József*, *dr. Kenéz-Kurländer Ede* és még sokan. A koporsót a *Jókai-lepel* borította és az *Újságírók Egyesülete* és az *Esti Kurir* koszorui díszítették.

KÖZGAZDASÁG

Balló Alfréd nyilatkozik a Köztisztasági Hivatal működéséről

A köztisztasági szolgálat kiterjed a hóeltakarításra is, amely fontos feladata a főváros köztisztasági hivatalának. A legutóbbi többnapos havazás ugyancsak próbára tette a köztisztasági hivatalt, amely azonban nagy apparátussal látott a munkához és teljes mértékben és a kellő időben eleget tett feladatának. Éjjelnappal dolgoztak a hó eltakarításán a köztisztasági hivatal alkalmazottai és rajtuk kívül igen sok rendkívüli munkás is. Kérdést intéztünk Balló Alfrédhez, a köztisztasági hivatal igazgatójához, akinek energikus munkáján múltott, hogy a főváros forgalmában pillanatig sem okozott fennakadást a hó.

— *A köztisztasági hivatal 1300 rendes és 2500 rendkívüli munkással dolgozott a hó eltakarításán. A rendkívüli munkásszemélyzet számát később 1500-ra csökkentettük. 12 modern hóeke és 1 hóolvasztó gép volt üzemben.*

A köztisztasági hivatal egyébként most irt ki versenytárgyalást a szemétegető telep felállításával kapcsolatosan. Ez a kérdés most van tárgyalás alatt, a már beérkezett ajánlatokat szakszerűen meg fogjuk vizsgálni és el fogjuk dönteni, melyik rendszer a leghelyesebb. Nem biztos ugyanis, hogy milyen eredményt hoznak a kísérletek. Nem biztos, hogy a pesti szemét egyáltalán ég-e? Nyáron görög-dinnye-héjjakat és más effélét dobálnak a szemét közé, — nem lehet tudni, hogy nagy tömegben el lehet-e égetni ezeket az anyagokat. Mindenesetre ideje volna, hogy rendezzük ezt a kérdést, amely már 15 esztendeje vajudik. A házi és uccai szemét legnagyobb részét ma a pestszentlőrinci szemételepre szállítják. Az összegyűjtött szemetet kocsival szállítják az Ecséri uti átemelő állomásig, ahol a szemetes kocsik leemelhető vastartályait daruk segítségével ürítik át a vasuti kocsikba.

A köztisztasági hivatal munkájáról beszélnek a következő számok: A fővárosból évenként összesen 200.000.000 kg. házi, 52.000.000 kg. uccai és 2.000.000 kg. csarnoki szemét kerül ki. Egy budapesti lakós évenként 208 kg. házi szemetet termel, egy négyzetméter utterületen évenként 10 kg. uccai szemét keletkezik.

A Hazai Általános Biztosító, amely magyar, sőt középeurópai viszonylatban is tekintélyes, régi és jóhírű intézete a piacnak, az elmúlt év biztosítási versenyében is az első sorok között haladt, úgy hogy az intézetnél ismét jelentős fejlődést és állományában szaporitást eredményezett az elmúlt gazdasági esztendő. Az ugyanezen érdekkörhöz tartozó *Pannonia Viszontbiztosító rt.* hasonlóan komoly és igen reális eredményeket provokált ki a nagy depresszió dacára is, a közgazdaságból, amely értékes eredmények azzal váltak egyszerűvé és érthetővé, ha a két intézet tökéletesen leegyszerűsített ügyvitelét és szolid üzletpolitikáját tekintjük amelyhez a példásan szervezett fő- és alügynökségek és hatalmas fiókhálózat járultak. Főképp azonban a két intézet vezérigazgatója *Párkány Sándor* elismert tudása és biztosítási koncepciója, a magyarázata a két intézet újabb előretörésének, akinek a biztosítási eszme mai színvonalában igen impozáns érdemei vannak.

Reiner Mihály 70 éves. A magyar biztosítás-ügynek ünnepe van: *Reiner Mihály*, az *Adriai Biztosító Társulat* igazgatója, most ünnepelte születésének 70. évfordulóját. Ezt az évfordulót, amelyet Reiner teljes szellemi frissességben, erőben és egészségben ért meg, méltán lehet ünnepelésre csábító alkalomnak tekinteni. Reiner a magyar biztosítási élet egyik elsőrendű kiválósága, akinek a biztosítás népszerűsítése és magas nivóra emelése körül korszakos érdemei vannak. Alig van a biztosítás vezető egyéniségei között valaki, aki a magyar biztosítás fejlődésének ügyét annyi hivatottsággal és eredménynyel ápolta volna, mint Reiner s a háboru és forradalmak után, amikor a biztosítást szinte hamvaiból kellett föltámasztani, Reiner valósággal apostoli munkát végzett. De örömmel és lelkesedéssel járultak eléje ez ünnep alkalmából a biztosítás barátai azért is, mert Reiner a maga emberi kiválóságával, szeretetreméltó egyéniségével csak fokozta azokat a szimpátiákat, amelyeket a biztosítás érdekében, a magyar gazdasági élet javára végzett

működésével szerzett. Az ünneplést pedig derüssé tette az a körülmény, hogy Reiner testi és szellemi kondíciója jogos reményeket kelt arra vonatkozóan, hogy önála a 70 év terhe sem akadályozhatja meg a munka lendületét és az ünnepelt igazgató továbbra is a fiatalokat megszegyenítő buzgalmat és munkabírást állíthatja és állítja is a biztosítás szolgálatába.

A Budai Takaréknér mérlege. A Budai Általános Takarékpénztár Rt. már összeállította az elmúlt év mérlegét, amely a múlt esztendő nyereségével majdnem teljesen azonos nyereséget tüntet fel. Éppen ezért osztalékul is annyit fizetnek, amennyit a múlt esztendőben juttattak a részvényeseknek.

A Lámpagyár új cikkei. A Magyar Fém és Lámpaárugyár rt. agilis igazgatósága gondoskodik arról, hogy a nagyon rossz gazdasági viszonyok dacára üzemeit ne csak teljes mértékben foglalkoztatni, hanem a lehetőséghez képest fejleszteni is tudja. Ezért az utóbbi időben gyártásában több új cikket vett fel. Ezek közül bevált módszer szerint készülő igen praktikus petroleum fűtőkályhakkal jelenik meg a piacon. Reméljük, hogy előreláthatólag rövid időn belül sikerül azokat jól bevezetni. A tavasszal pedig a Lámpagyár új rendszerű petroleumfűzőket hoz majd forgalomba.

A Baeder Rt. tőkeemelése. A Baeder Illatszergyár Rt. közgyűlése elhatározta az 500.000 pengős alaptőkének 5000 drb. új részvény kibocsájtásával egymillió pengőre való felemelését. Az előterjesztett és a közgyűlés által egyhangulag elfogadott mérleg szerint az 1930. évi nyereség 43.684 pengő, míg az 1.925.150 pengőt kitevő vagyonnal szemben, amelyben a gyári ingatlan az összes gépekkel és felszerelésekkel együtt 617.956 pengővel szerepel, a hitelezők számlája mindössze 751.052 pengőt tesz ki.

Szerkesztésért és kiadásért
Dr. Kenéz-Kurländer Ede felel